

Kumppanuus ja pakotteet

Valery Shlyamin

Muutaman kuukauden Ukrainassa ja sen ympärillä kestänyt tilanne on kärjistänyt huomattavasti poliittisia ja taloudellisia suhteita Venäjän federaation, Yhdysvaltojen sekä EU:n välillä. Vaikka Venäjä on kiinnostunut naapuruussuhteista Ukrainan kanssa enemmän kuin muut, on lännessä päätetty asettaa pakotteita Venäjää vastaan.

Kylmän sodan museosta on kaivettu esiin talouspakotteiden keinot. Pakotealoittelijoita ei tunnu rasittavan maailmantalouden seurausten arviointi, ja Pohjois-Euroopan kestävä ja jatkuva kehitys onkin nyt uhattuna.

Itämeren ja Barentsin alueiden pohjoinen Eurooppa on kansainvälisen talousyhteistyön kannalta puoleensavetävä alue. Euroarktisella alueella on mittavia luonnonvaroja ja sinne on kehittymässä merkittävä kauppa- ja elinkeinokeskittymä. Toisaalta Itämerellä on huomattavia ympäristöongelmia, ja alueella havaitaan lännen ja idän välisiä eroja niin sosiaalisessa, taloudellisessa, logistisessa ja institutionaalisessa kuin myös infrastruktuurin kehityksessä.

Viimeisten 20 vuoden kuluessa Pohjois-Euroopan maat ovat panostaneet selviytymiseen kylmän sodan seurauksista. Paljon on saatu aikaan. Esimerkiksi kumppanimaat ovat ensimmäistä kertaa ryhtyneet yhteisen sosiaalis-taloudellisen rajaseutukehityksen spatiaaliseen suunnitteluun. Venäjällä ja Suomella on ainutlaatuista kokemusta lähialueyhteistyöstä, jonka avulla on toteutettu lähes 400 yhteistä hanketta. Nimenomaan rajat ylittävä yhteistyö on esimerkiksi EU:n ja Venäjän välisen ENPI-ohjelman perusta. ENPI:n lisäksi menestyksekkäistä yhteistyöhankkeista voidaan mainita Leningradin alueelta Saksaan rakennettu Nord Stream -kaasuputki, Venäjän liittyminen WTO:hon sekä vuonna 2007 syntynyt ympäristö-, sosiaali-, terveys-, kulttuuri-, logistiikka- ja liikennekumppanuuteen perustuva Pohjoinen ulottuvuus Euroopan Unionin, Norjan, Islannin ja Venäjän välillä.

Pohjois-Euroopan kehittyvän talousyhteistyön arvioinnin perusteella on todettava, että viimeiset 20 vuotta ovat olleet enemmän hyödyntämättä jääneiden mahdollisuuksien kuin aikaansaattujen tuloksien aikaa.

Verratessa Pohjois-Euroopan (Venäjän ja sen naapureiden) BKT:n kehitystä Itä-Aasian (Kiinan ja sen naapureiden) BKT:n kehitykseen on valitettavasti todettava, että Pohjois-Euroopan kehitys on jäänyt jälkeen, vaikka starttivaiheissa eroja oli Pohjois-Euroopan hyväksi sekä kansallisen elinkeinoelämän

rakenteissa että mittakaavassa. Todennäköisesti edelle päässeen Itä-Aasian kehityksen trendi säilyy tulevaisuudessakin.

Kiina, Japani ja Etelä-Korea vaikuttavat tuntuvasti Pohjois-Euroopan maiden talouksiin. Vaikutus vahvistuu epäilemättä lähivuosina. Itä-Aasian talousveturit pyrkivät esimerkiksi hyödyntämään arktisen alueen luonnonvaroja, ja siihen heillä on jo tänä päivänä riittävästi teollisuus- ja finanssiresursseja. Kiina, Venäjän strateginen talous- ja kauppakumppani, kiinnittää yhä kasvavaa investointihuomiotaan Luoteis-Venäjällä sijaitseviin teollisuuskohteisiin. Etelä-Koreasta on tullut viime vuosina jäälukan alusten johtavia tuottajia.

Bruttokansantuote (ostovoimakorjattu, mlrd. US \$) Euroopan Pohjoismaissa ja Itä-Aasiassa

	1993	1998	2003	2008	2009	2010	2011	2012	2012/1993
Venäjä	951,7	806,8	1338,2	2878,2	2728,4	2957,5	3203,5	3373,2	354%
Suomi	85,4	116,2	144,0	202,3	189,7	193,2	201,1	207,2	243%
Ruotsi	171,0	216,0	272,6	365,2	346,4	368,1	389,5	409,4	239%
Norja	90,0	123,0	174,7	292,5	264,5	280,9	302,4	329,4	366%
Viro¹	9,1	11,2	16,3	29,0	26,5	27,0	30,0	31,7	349%
Latvia	12,7	16,7	24,7	41,0	36,3	36,9	41,1	44,4	350%
Liettua	23,2	28,4	41,6	65,7	57,1	60,9	67,9	72,8	314%
Yhteensä:	1343,1							4468,1	333%
Kiina	1396,6	2478,1	4128,3	8162,8	8982,3	10036,5	11185,4	12268,6	878%
Vietnam	65,5	106,8	158,1	253,4	269,1	289,8	314,0	336,2	513%
Etelä-Korea	454,9	625,4	965,8	1306,4	1312,2	1413,8	1482,7	1540,2	339%
Japani	2680,0	3077,1	3567,7	4289,5	4049,4	4291,0	4325,1	4487,3	167%
Yhteensä:	4597,0							18632,3	405%

Lähde: Maailman Pankki, www.data.worldbank.org

Huom: ¹ Alkuvuodeksi otettu 1995.

Vaikuttaa siltä, että globalisaatio, kertynyt kokemus ja osaaminen, EU:n ja Venäjän lainsäädäntöjen harmonisointi, Venäjän liittyminen WTO:hon sekä 21. vuosisadan taloudelliset uhat ja haasteet edellyttävät uusia lähestymistapoja talousyhteistyöhön sekä maiden että bisnesyhteisöjen osalta. Toisaalta Pohjois-Euroopan maiden talouksien keskinäinen vuorovaikutus edistyy mielestämme hitain askelin. Venäjän vastaisten pakotteiden vuoksi talouksien keskinäinen vuorovaikutus ja strategiaetujen saavuttaminen hidastuvat.

Monet suomalaiset tutkijat arvioivat nyt Venäjän pakotteiden vaikutusta Suomen talouteen. Näyttää siltä, että Suomi menettää enemmän kuin suurin osa EU-maista, koska Venäjän osuus Suomen ulkomaankaupassa on merkittävä (14 %). Myös liikenne- ja logistiikkapalvelujen määrä Venäjältä Suomen kautta kolmansiin maihin on tuntuva (yli 10 miljardia dollaria vuodessa).

Täytyy korostaa, että Suomi on Venäjän merkittävimpiä teknologiakumppaneita. Suomen ja Venäjän modernisaatiokumppanuuden puitteissa toteutettavien taloudellisen yhteistyön hankkeiden toimintaohjelma sisältää nykyään 20 innovaatiohanketta. Suomalainen energiayhtiö Fortum investoi Venäjän Länsi-Siperiaan yli neljä miljardia dollaria, venäläinen Rosatom suunnittelee yhteistä Hanhikivi-ydinvoimalahanketta, joka on arvoltaan seitsemän miljardia euroa. Näiden lisäksi toteutetaan yli sataa yhteistä pk-yritysten hanketta ja uusia hankeideoita on kymmeniä.

Haluaisin myös kiinnittää huomionne innovatiivista liiketoimintaa ja startup-yrityksiä tukevaan yhteistyöhön, jota suomalaiset ja venäläiset instituutiot harjoittavat. Yhteistyöhön ovat ryhtyneet suomalainen Tekes ja venäläinen tiede- ja teknologia-alalla toimivia pk-yrityksiä tukeva Kehityssäätö. Lisäksi Skolkovon, Venäjän Venture Companin (RVK), Turun Science Parkin, Stratup Saunan sekä Tekesin kanssa on solmittu sopimukset, jotka tähtäävät ennen kaikkea yritysten kehitykseen.

Yllä mainittu hanketieto ei anna tyhjentävää kuvaa venäläis-suomalaisista suhteista, jotka ovat todellisia, kumpaakin osapuolta hyödyttäviä partnerisuhteita ja hyvä naapuruuden malli.

Olen varma, etteivät pakotteet pysty hajottamaan kumppanuuttamme. Venäjän ja sen Pohjois-Euroopan naapureiden väliselle talouskumppanuudelle ei ole vaihtoehtoa, jos lähdemme alueen strategiasta: alueen kilpailukyyn ja houkuttelevuuden pitkäjänteisestä kestävydestä.

Valery Shlyamin

Venäjän Federaation kaupallinen edustaja Suomessa, taloustieteiden tohtori

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).